

Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

zbiory specjalne,teczka: Działalność Związku Polaków w Niemczech na terenie Powiśla,
sygn. R 755/3, k. 192-193

INSTYTUT PÓŁNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE

1. pyt. redaktor: Co może nam pan powiedzieć o działalności Związku Polaków w Niemczech na Pomorzu?

odp: W 1936 r powstał Związek Polaków w Starym Targu w powiecie sztumskim.

pyt: Czy były inne organizacje, które działały na tym terenie?

odp: Były niemieckie, innych organizacji polskich nie było.

pyt: Od kiedy należał pan do Związku Polaków

odp: Należałem do tej organizacji od początku jej istnienia.

pyt: Czy pełnił pan w Związku Polaków jakieś funkcje?

odp: Byłem skarbnikiem, prezesem młodzieży.

Oni uciekali, kierownictwo uciekło, w samochodzie do Malborka.

Ja chciałem wrócić do szkoły aby była szkoła polska, aby szkoła nie upadła. To dziecko zawazyło. Wygodili mnie z pracy. Byłem 3 miesiące bez roboty. Chodziłem ryby łapać. Potem wyjechałem do Krotkowa.

pyt: Czy dużo ludzi należało do Związku Polaków?

odp: Tak, dużo osób należało

pyt: W jaki sposób przyjmowano nowych członków do Związku Polaków?

odp: Ludzie przychodzili na zebranie i tam się zapisywali.

pyt: Jaki był cel tej organizacji?

odp: Było tam dużo Polaków, mieli wolność wstępując, szkoły założyli, młodość odprawiali, zebrania organizowali, teksty i piosenki się uczyli.

pyt: Jaki był stosunek Związku Polaków do Niemiec?

odp: Wrogi.

pyt: Czy Niemcy sprzeciwiali się działalności Związku Polaków?

odp: Tak, byli często bijatyki.

pyt: Czy należeli do Związku Polaków Niemcy?

odp: Tak, byli tacy. chodziło im o tani przejazd do Polski, ale myśmy ich wysłali ze Związku Polaków, to byli zdroje np: ~~danielewski~~ - był w Związku Polaków ale był Niemcem.

pyt: Członkowie Związku Polaków byli w większości starsi czy młodszy?

odp: Byli młodzi i starsi, starszych było więcej.

pyt: Komu podlegało placówka Związku Polaków na Powiatu?

odp: Podlegała, biurom w Szumie, Wojciechowski był kierownikiem.

pyt: Czy współpracowano z placówkami Związku Polaków w innych dzielnicach Niemiec?

odp: Nie wiem.

pyt: Gdzie Związek Polaków mógł działać lepiej, na wsi czy w mieście?

odp: Na wsi było więcej.

pyt: Jaki był stosunek Związku Polaków do Niemieckiej Partii Komunistycznej?

odp: Komuniści przychodzili ~~na~~ nasze zebranie. Skazyli nie u nas gdy nie mogli działać. Byli pod naszą opieką. Ze Szumy do nas przyszli.

pyt: Czy starano się pomagać Polakom w uzyskaniu pracy, czy istniały jakieś zapomogi dla członków Związku Polaków?

odp: Nie, nikt mnie nie popierał.

Z Polski przyszli tu nauczyciele, w gimnazjum w Kwidzynie uczyli, przyszli do polskiej szkoły w Starym Targu.

pyt: Czy ludzie byli zadowoleni z nauczycieli polskich?

INSTYTUT PÓŁNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE

odp: Tak, bardzo ich szanowali

193

pyt: Jak często odbywały się zebrania Związku Polaków?

odp: Co niedziela - raz w miesiącu

pyt: Czy kobiety miały swoje odrębne sekcje w Związku Polaków?

odp: Tak, np. śpiewa Kinga, kobiety uczyły się śpiewać, szyć, wyszywać.

pyt: Jak pan może ocenić działalność Związku Polaków w Niemczech na Powiśle?

odp: Pomóc nie mogli nic.

Stwierdziłem zgodność relacji z moją wypowiedzią i
zgadzam się na wykorzystanie tych wiadomości do badań
naukowych.

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

a) z ujawnieniem mego nazwiska

b) bez ujawnienia mego nazwiska

Florian Jan

autoryzowano dnia 20. XI. 1972

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE